

מדד הפחד: ידיד או אויב?

בעולם ההשקעות, הרגשות שלנו יכולים להיות ידידים נאמנים או אויבים מרים. פחד ותקווה, אופטימיות ופסימיות, כולם משחקים תפקיד משמעותי בקבלת ההחלטות שלנו. אך האם ידעתם שיש מדד שמנסה לכמת את הפחד הזה? הכירו את "מדד הפחד", או בשמו המקצועי – מדד ה-VIX. במאמר זה נצלול לעומקו של המדד המרתק הזה, נבין מהו, כיצד הוא משפיע עלינו ועל השוק, ומדוע, דווקא ברגעי פחד, טמונות לעיתים קרובות ההזדמנויות הגדולות ביותר.

מהו מדד הפחד (VIX)?

מדד ה-Volatility Index (VIX) הוא מדד תנודתיות של שוק המניות האמריקאי, המחושב על ידי בורסת האופציות של שיקגו (CBOE). הוא מכונה "מדד הפחד" מכיוון שהוא מודד את ציפיות השוק לתנודתיות עתידית במדד ה-S&P 500 (מדד 500 החברות הגדולות בארה"ב) ב-30 הימים הקרובים. או במילים פשוטות:

- **כאשר מדד ה-VIX עולה**, זה מצביע על כך שהמשקיעים מצפים לתנודתיות גבוהה יותר בשוק, כלומר – יותר אי-ודאות ופחד.
- **כאשר מדד ה-VIX יורד**, זה מעיד על ציפיות לתנודתיות נמוכה יותר, כלומר – יותר רוגע וביטחון בשוק.

למה המדד VIX חשוב ואיך מפרשים את המספרים?

מדד ה-VIX הוא לא רק קישוט למעקב בגרף אלא הוא כלי אמיתי שמספק הצצה למה שמתרחש מאחורי הקלעים של שוק ההון: האם המשקיעים רגועים, או שכל אחד מחפש איפה המפלט הקרוב מהסופה? ככל שהמספר גבוה יותר כך התנודתיות הצפויה גבוהה יותר והתחושה בשוק היא של חוסר ודאות, לחץ, ולעיתים גם פאניקה. ככל שהוא נמוך כך האווירה שקטה, רגועה ולעיתים אפילו קצת שאננה (שזה לא תמיד טוב, אגב).

משמעות	טווח VIX
שוק רגוע , אולי אפילו רגוע מדי. חלק מהמשקיעים רואים בזה סימן לאדישות מסוכנת.	מתחת ל-15
תנודתיות "נורמלית" . שוק שמגיב, אבל לא נכנס להיסטריה.	15-20
מתח באוויר . המשקיעים דרוכים ומחירי האופציות מתחילים להראות חשש.	20-30
פחד אמיתי . ברוכים הבאים לאזור הסערה – כאן מתחילות הירידות החדות והכותרות הלחוצות.	מעל 30

להלן קווים מנחים לפירוש המדד: כמובן, אלה לא חוקים קדושים ויש הבדל בין שוק שצומח בפראות עם VIX גבוה לבין שוק שנופל באותו מצב. אבל ככלל אצבע, VIX גבוה הוא איתות לכך שמהו קורה והמשקיעים לא רגועים. חשוב לזכור שמדד הפחד לא מנבא את העתיד כמו מגדת עתידות בשוק הכרמל. הוא פשוט משקף את מצב הרוח כרגע ולפעמים, זה שווה הרבה יותר ממספרים יבשים.

קצת היסטוריה: מלידה ועד למדד מוביל

מדד ה-VIX 'נולד' בשנת 1993 על ידי ה-CBOE, במטרה לספק למשקיעים כלי למדידת ציפיות לתנודתיות. בתחילה, הוא התבסס על אופציות על מדד ה-S&P 100, אך בשנת 2003 שונה והותאם לאופציות על מדד ה-S&P500, מה שהפך אותו למדד רחב ומייצג יותר של השוק האמריקאי. מאז, הוא הפך לאחד המדדים הנצפים והחשובים ביותר בעולם הפיננסי, המשמש כברומטר לסנטימנט המשקיעים.

תאריך	מאורע	תשואה דו-יומית	שנה לאחר מכן
19/10/1987	יום שני השחור	-24.6%	23.2%
20/11/2008	סאב-פריים	-12.4%	45.0%
12/03/2020	קורונה	-13.9%	59.0%
04/04/2025	מכסי טראמפ	-10.5%	?
	מחוצע	-15.4%	42.4%

איך ועל מי הוא משפיע?

- **על המשקיעים הפרטיים:** כאשר ה-VIX מזנק, התקשורת הפיננסית רועשת, וכותרות מפחידות עלולות לגרור משקיעים לפעול מתוך פאניקה – למכור נכסים בהפסד או להימנע מהשקעה. זהו רגע קריטי שבו חשוב לזכור את המטרות ארוכות הטווח ואת חשיבות התכנון הפיננסי.
- **על סוחרים אופציות ומוסדות פיננסיים:** עבורם, ה-VIX הוא כלי חיוני לתמחור אופציות ולניהול סיכונים. הוא מאפשר להם לאמוד את הסיכון הטמון בחוזים עתידיים ובנגזרים פיננסיים.
- **על הכלכלה כולה:** זינוק חד ב-VIX לעיתים קרובות משקף חששות רחבים יותר לגבי מצב הכלכלה העולמית, אירועים גיאופוליטיים או משברים פיננסיים.

דוגמאות מהארץ ומהעולם: כשמדד הפחד קופץ

ההיסטוריה הפיננסית מלאה בדוגמאות שבהן מדד ה-VIX זינק לשחקים:

- **המשבר הפיננסי העולמי 2008:** במהלך משבר הסאב-פריים, ה-VIX הגיע לרמות שיא היסטוריות, המשקפות את הבהלה וחוסר הוודאות שאחזו בשווקים.
- **מגפת הקורונה 2020:** במרץ 2020, עם התפשטות נגיף הקורונה וההשבתה הגלובלית, ה-VIX שוב נסק לרמות חסרות תקדים, כשהשווקים הגיבו בפאניקה עצומה.

ובאשר למגרש הביתי שלנו, ישראל: למרות שאין לנו מדד VIX מקומי מקביל, השוק הישראלי (מדדי ת"א-35, ת"א-125) מושפע באופן ישיר מהתנודתיות העולמית. כאשר הפחד משתלט על השווקים בארה"ב ובאירופה, אנו רואים לרוב תגובת שרשרת גם בבורסה בתל אביב. אירועים גיאופוליטיים מקומיים או אזוריים יכולים אף הם להגביר את התנודתיות בשוק המקומי, אך גם כאן, ההיסטוריה מלמדת שהשווקים נוטים להתאושש ולצמוח בטווח הארוך.

ההזדמנות שבפחד: למה חשוב להישאר אופטימיים?

כמתכנן פיננסי, אני רואה במדד הפחד לא רק אינדיקטור לבהלה, אלא גם סימן להזדמנות. רגעים של פחד קיצוני בשוק הם לרוב הרגעים שבהם נכסים נמכרים במחירים נמוכים יחסית, מה שיכול להוות נקודת כניסה אטרקטיבית למשקיעים ארוכי טווח.

ההיסטוריה מלמדת אותנו שוב ושוב:

- **השווקים נוטים להתאושש:** גם לאחר המשברים הקשים ביותר, השווקים הפיננסיים הראו יכולת התאוששות מרשימה וחזרו לצמוח.
- **הזמן הוא חברכם הטוב ביותר:** משקיעים שמחזיקים בתיק השקעות מגוון לאורך זמן, מצליחים לרוב להתגבר על תקופות תנודתיות קצרות וליהנות מהצמיחה ארוכת הטווח.
- **פחד מוביל להחלטות שגויות:** מכירה בפאניקה היא אחת הטעויות היקרות ביותר שמשקיע יכול לעשות. תכנון מוקפד וראייה ארוכת טווח הם המפתח.

הדרך שלכם לביטחון פיננסי

מדד הפחד הוא תזכורת לכך שהשווקים דינמיים ומושפעים מרגשות. אך הוא גם תזכורת לכוחו של תכנון נכון ושל אופטימיות מבוססת נתונים. **אל תתנו לפחד לנהל את ההחלטות הפיננסיות שלכם.**

אני מזמין אתכם לבחון מחדש את תוכנית ההשקעות שלכם. האם היא מותאמת למטרותיכם ארוכות הטווח? האם היא מגוונת מספיק כדי לעמוד בתנודתיות? כמתכנן פיננסי, אני כאן כדי ללוות אתכם, לבנות עבורכם אסטרטגיה מותאמת אישית, ולעזור לכם לנווט בביטחון גם בתקופות מאתגרות. זכרו, ההשקעה הטובה ביותר היא ההשקעה בעתיד שלכם.

האמור במאמר זה אינו מהווה ייעוץ השקעות, שיווק השקעות, ייעוץ פנסיוני או שיווק פנסיוני, ואינו מהווה תחליף לייעוץ/שיווק כאמור המתחשב בנתונים ובצרכים המיוחדים של כל אדם. השקעה בניירות ערך כרוכה בסיכונים, ובכלל זה סיכון של אובדן מלוא סכום ההשקעה. ביצועי עבר אינם מהווים אינדיקציה לביצועים עתידיים. יש להתייעץ עם יועץ/משווק השקעות או יועץ/משווק פנסיוני מורשה לפני קבלת כל החלטת השקעה.